

آمیختگی نسل‌ها، اقوام و اندیشه‌ها در گستره ورزش

مقدمه:

ورزش در دانشگاه‌ها می‌تواند حداقل دو دسته کارکرد داشته باشد. یکی ورزش به عنوان عامل و زمینه ساز شادابی و نشاط و سلامت دانشجویان و دیگری ورزش به عنوان زمینه ساز تعامل اجتماعی سالم و سازنده آنها. همگام با تحولات اجتماعی دانشگاه‌ها هم دچار تحول شده‌اند و چه بسا در اثر تولیدات نظری و فن‌آورانه دانشگاه‌ها - سخت‌افزاری و نرم‌افزاری - جامعه نیز متحول شده است. در هر دو صورت کارکرد ورزش در گستره اجتماع و بویژه دانشگاه نیز دگرگون شده است.

از جمله این دگردیسی‌ها می‌توان به ایجاد دانشگاه‌هایی با اهداف خاص اشاره کرد. دانشگاه‌هایی که با هدف تولید نیروی انسانی و یا فناوری برای مخاطب یا هدف خاص کار می‌کنند. که این جهت‌گیری ویژه به از راه‌های گوناگون قابل پیگیری است. این بدان معنی است که کارکرد سومی به عنوان نقش راهبردی ورزش در تحقق اهداف دانشگاه‌ها ایجاد شده است.

دانشگاه مذاهب اسلامی به عنوان یک نمونه از دانشگاه‌های خاص که بخش عمده‌ای از اهدافش متوجه کیفیت زندگی اجتماعی و نوع و نتیجه تعاملات انسانی است، مشغول تولید و بکارگیری فن‌آوری‌های اجتماعی برای انتقال و تزریق مفاهیم خاص در حوزه همزیستی مسالمت‌آمیز به جامعه است.

دکتر احمد مبلغی به عنوان یک نظریه‌پرداز در این حوزه برای نخستین بار در مراسم اختتامیه اولین دور بازهای سراسری دانشجویان این دانشگاه بر اساس مفاهیم قرآنی *تئوری آمیختگی* را به شکلی موجز تبیین نمودند.

این نظریه با توجه به استفاده راهبردی دانشگاه از یک رویداد ورزشی تبیین شده است و به منظور بهره‌برداری عملی از این نظریه، برای شروع در حیطه اندیشه بوسیله تعمیم آن به مفهوم چند بعدی و گسترده ورزش، دست به بازخوانی این نظریه، زده‌ایم.

مروری بر تئوری آمیختگی :

آرمان یک دانشگاه اسلامی دین‌مدارانه زیستن افراد و کلیت جامعه است و هر رفتاری که به دوری و عدم تناسب حیات اجتماعی انسان و آموزه‌های دین بیانجامد رفتاری نادرست خواهد بود. نادیده گرفتن نیازهای جدید بشر که در اثر رویارویی ابعاد تازه بروز یافته انسان ایجاد می‌شود از جمله این رفتارهای نادرست می‌باشد.

ورزش در دیده و پرداخته شدن این نیازها نقش دارد. اما با وجود اهمیت امروزین ورزش تنها این ساحت نو ظهور نیست که در صورت توجه به پیچیدگی انسان امروز متحول می‌شود بلکه نگاه‌ها و سیاست‌گذاری‌ها هم تغییر خواهد کرد.

سرانجام و برآیند حیات فردی و اجتماعی انسان چه پاکی و سعادت باشد و چه ناپاکی و شقاوت متأثر از نوع خلقت اوست که دارای حق انتخاب و ملهم از فجور و تقوا خلق شده‌است. این نوع خلقت انسانی او را موجودی دارنده استعدادها و نیازها و خواسته‌های متعدد و متنوع شکل داده است.

توجه کاربردی به اینکه انسان می‌تواند متقی یا فاجر باشد به شرط فعال شدن ابعاد و نیازهای متعدد انسان امکان پذیر است. به بیان دیگر تقوای منفعل و عزلت‌گرا تقوایی نیست که انسان را در همه ابعاد او شناخته باشد و به آنها پرداخته باشد.

تاثیر و تاثر ابعاد مختلف انسانی که به شکل تساعدی به تولید نیازهای جدید می‌انجامد بعضاً قابل مشاهده و اثبات و بعضاً نهفته است. این ادعا با نگاهی به مفاهیم کلی‌ای مانند؛ اقتصاد، هنر، سیاست، فرهنگ، ورزش و... و تاثیر و تاثر آنها بر یکدیگر و موضوعات جدیدی که در اثر این تعاملات بوجود می‌آید قابل اثبات است. ورزش در میان مفاهیم کلی زندگی بشر امروزی منشاء اثر بر احساسات فردی و جمعی، ظهور و رشد اقتصادهای خرد و کلان، بیان و پیگیری سیاست منطقه‌ایی و جهانی و حتی جریان‌سازی‌های فرهنگی است.

طلایه داران اندیشه چگونه زیستن در دانشگاه‌های دینی با توجه به اینکه انسان امروز بیش از هر زمانی گرایش - ها و توانایی‌های نهفته‌اش بروز یافته باید دست به ارائه تعریف جامع و مانعی که مبین انسان امروز باشد بزنند. این یعنی تعریف درستی از موضوع مسئله چگونه زیستن - انسان - و در نتیجه تضمین نسبی ارائه راه درست زیستن از منبع آموزه‌های دینی.

مقدمه این تعریف درست در نظر داشتن این اصل می‌باشد که انسان موجودی است دارای ابعاد مادی و معنوی - راه آخرت از دنیا می‌گذرد - که هیچ یک بدون دیگری کامل و قابل دسترسی نیست. مسیر رابط بین نظریه

پردازان جامعه اسلامی و جامعه مخاطب دو طرفه است. با در دست داشتن نقشه درستی از ساختار خلقت انسان هم می‌توان فهم درستی از اسلام داشت و هم می‌توان خوراک بهتری از منبع آموزه‌های اسلامی به جامعه رساند.

شناخت انسان و ارائه دستورالعمل‌های درست برای دنیا و آخرت او در گرو شناخت و مطالعه نمونه‌های انسانی در حین حیات فعال و حضور همه جانبه او در گستره‌های نوظهور است. انسان محروم نمونه‌روایی برای شناخت حقیقت انسانی نیست. انسان عصر حاضر انسانی است که هر لحظه در حال تحول است و نیازمند محصولات دینی که تضمین کننده سلامت تحول و روزآمدی او باشد.

انسان امروز خدا را می‌شناسد اما راه حضور و تجلی خدا در زندگی را نمی‌داند. زندگی‌ای که سریع و تحولگرا به پیش می‌رود. اهل علوم دینی باید در پی راهکاری برای ورود و بقاء معنویت در زندگی انسانی باشند در این روزگار می‌زید و در تمام گستره‌های نوظهور امروزین حضور دارد. مسیر سازگاری نوع بیان آموزه‌های دینی برای انسان امروز قبل از ارائه به جامعه قیود بازدارنده خاصی می‌خورد که شرط رسیدن به هدفی است که ما آن را زندگی معناگرا و زیبا می‌نامیم.

تولید کنندگان فرهنگی جامعه ناگزیر از فراتر رفتن از خوبی‌ها و رسیدن به بهترها هستند. سادگی و بی‌زرق و برق بودن خوب است اما آراستگی و زیبایی پاک بهتر است. حنیف و با حیا بودن خوب است ولی پویایی خلاق برای تجلی اجتماعی عفت بهتر است.

چیستی ورزش گونه‌ایی حس، و معنایی از سلامت است. بی‌شک انسان سالم باید همزمان جسم و روحی سالم داشته باشد. حس رقابت با حس نوع دوستی و تکریم هم نوع در ورزش آمیختگی یافته است. یعنی ورزشکار مورد تایید اسلام از شکست دادن حریفی که سلامت جسمی و روحی ندارد شغف و طربی نمی‌یابد. چه رسد که در حریفش چنین حالات بدی را ایجاد کرده و این را مقدمه پیروزی بر او قرار دهد. در میدان ورزش مفهوم گروه با مفاهیمی چون تشابه قومی تقویت می‌شود و در عین حال ارزش‌هایی چون جوانمردی، عبور کردن از قومیت‌گرایی را اجتناب ناپذیر می‌کند. و ادب و اخلاق پسندیده قومی در گستره ورزش باز تولید می‌شود. اینها نمونه‌هایی از بروز یک استعداد و نیاز جدید در حیات انسان امروز است نیاز و استعدادی به نام ورزش.

پرداختن به ورزش در چنین فضا و با چنین نگاهی به مثابه پرداختن به تعلیم و تربیت و حافظ سلامتی مناسبات درون و برون دانشگاهی خواهد بود. دانشگاه با داشتن دانشجویان شاداب و با طراوت موفق خواهد بود و این شادابی و طراوت با ورزش ماندگارتر خواهد شد.

خلاصه ایی از مفاهیم قابل طرح در این زمینه:

الف- فرآیند انسجام آفرینی ورزش

ب- ویژگیهای رویدادهای ورزشی و وحدت آفرین

فرآیند انسجام آفرینی ورزش (برگرفته از مقاله: نقش راهبردی ورزش در وحدت جهان اسلام):

ورزش در بستر لایه های رقابتی و تعاملی خود بر رفتار فردی و اجتماعی انسان اثر گذارد است. انسجام به عنوان انعکاسی از رفتار اجتماعی انسان می تواند محصول ورزش و رویدادهای ورزشی باشد. انسجام ناشی از ورزش حاصل تجلی پیوندجویی و همنوایی است. این دو مفهوم خود محصول فرآیندهای درونی ورزش هستند.

ورزش با کاستن از برتری جویی های خصمانه و تشکیل خانواده ورزش بجای گروه های متفرق ورزشی بستر همه گیر شدن رفتارهای شایسته یا همان همنوایی مثبت را فراهم می آورد. در این بعد نیاز به ارائه الگوی عملی از رفتارهای فردی و جمعی که وحدت آفرین باشند وجود دارد.

اصل همجواری و حضور و ملاقات های پی در پی افراد بین آنها یک نزدیکی و جاذبه دو طرفه ایجاد می کند. در دوران برگزاری رویدادهای ورزشی عواطف ورزشکاران مسلمان تحت تاثیر یک عامل مشترک یعنی ورزش در یک بستر تعاملی به نام رقابت ورزشی به سوی یکدیگر متمرکز می شود که باعث ایجاد محبت و دوستی در آنها خواهد شد.

بازیهای ورزشی - رویدادهای متمرکز رقابتی ورزشی - بر انگیزش و نگرش جوانان مسلمان نسبت به وحدت اسلامی اثر مثبت دارد. این رویدادهای ورزشی در صورت تامین شاخص های کیفیت فنی و میزبانی و نیز اعتقاد و پایبندی برگزارکنندگان آنها به مبانی وحدت و استفاده از فرصت های بالقوه بازی ها نظیر بعد رسانه ایی، فرهنگی و تبلیغی و تشکیل سازمانهای مردم نهاد می تواند به وحدت جهان اسلام کمک کند.

یک نمونه:

برگزاری رویدادهای ورزشی در میان اقشار مسلمانان نمایشی از بازتولید موفق فرهنگ اسلامی در گسترهای روزآمد است. موفق به این دلیل که احساس رضایت و پیشرفت را در افرادی بوجود می‌آورد که حفظ ارزش‌ها و پرهیزگاری برایشان اولویت و حضور در گستره‌های اجتماعی برایشان یکی از مسیر تکامل است.

رویدادهای متمرکز ورزشی از جمله گستره‌هایی است که انسان مسلمان را در فضای مناسبات امت اسلامی قرار می‌دهد. گستره‌ایی که رقابت را چیزی غیر از تقابل معنا می‌کند. رقابت ورزشی به این معنی چنان ارزشمند است که ارزش گسترش در سطح کشور و حتی در جهان اسلام را دارد. مقدمه این حضور فزاینده تقویت زیر بنای ورزش در داخل دانشگاه‌های اسلامی و حضور مداوم و رو به رشد در میادین رقابت ورزشی دانشگاهی در سطح کشور است. گام‌های اولیه در بعد اندیشه و عمل ارزشمند هستند اما در صورت سیاست‌گذاری درست و نگاه جامع و راهبردی حفظ شده و تداوم خواهد یافت و به هدف نهایی که همان وحدت اسلامی است منجر خواهد شد.